

גיליון מס' 310 פרשת מקץ-חנוכה
תשע"ט שנה שישית

גיליון זה יוצא
לרגל שמחת הבר מצוה
לבחור יוסף דוב נ"י סניטו
יהי רצון שיגדל לתורה וליראת שמים
וירוו ההורים ממנו ומכל יוצ"ה
רב נחת ושמחה

דברי שי"ח

ממין רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פשט על הפרשה

"מועט צרי ומועט דבש" (מג, יא)

שלח לו ו' דברים וי"ל שרצה לשלוח לו מכל מין שמברכין עליו ברכה כללית (לאפוקי פת ויין שהיא ברכה פרטית) מעט צרי תחת ברכת הריח שצרי הוא הראשון לסמני הקטרת, מעט דבש ברכת שהכל, נכאת הוא שעוה כדפירש"י הוא ברכת האור ששעוה להדלקה (עי' תו' שבת כ' ב' ד"ה עד), לוט הוא ברכת הראי' כמ"ש בברכות נ"ד ב' על לוט מברך זוכר את הצדיקים [ושלח מין שנקרא כן לרמז הענין], בטנים ושקדים האדמה והעץ.

שו"ת בעניני הנוכה

ש. הסתפקתי אי נשים נמי חנוכה הוי להם סעודת חנוכה סעודת מצוה, [לשיטות דבעינן סעודה] דלכאור' הוי מצוה דהז"ג.

ת. נשים חייבות בחנוכה שאף הן הוי באותו הנס.

ש. בזמנים שאסור להספיד בהם, יל"ע אי הוי רק איסור על המספיד או גם על השומע, ונפק"מ אם צריך לצאת מלויה היכא שמספידים שלא כדין.

ת. גם על השומע.

ש. מי שמקפיד בכל השנה [בתורת חומרה], לחוש לשיטת ר"ת במוצאי שבת, אם גם בשבת חנוכה צריך לחוש לזה.

ת. צ"ע [וראו שיתיר].

ש. יל"ע בער"ש של חנוכה, דצריך להתפלל מנחה ואח"כ להדליק נר חנוכה, ויל"ע בגונא דאין לו מנין למנחה לפני הדלקת הנ"ח, האם עדיף שיתפלל ביחידות קודם הדלקה, או עדיף שיתפלל מנחה בציבור אחר הדלקה.

ת. יתכן שהתפלל ביחידות וצ"ע.

ש. מגילת אנטיכוס, יש להעיר אמאי קוראים למגילה זו ע"ש רשע, ולא ע"ש הצדיקים כמו מגילת אסתר.

ת. ל"י מי קראה כך.

ש. הנה במגילת אנטיכוס מבואר "צום גזרו וישבו על האפר", צ"ע א"כ אמאי לא נוהגים לצום בתענית לפני חנוכה כמו שנוהגים לצום בתענית אסתר את זכר לתענית שצמו בשעת המלחמה וצ"ע.

ת. כי בקרוב עשרה בטבת.

עלי שי"ח

"הצדיק אבד - לדורו אבד"

שנה עברה - חלפה לה ביעף, מאז צוקה מעמנו אדוננו מעל ראשינו, רבינו הקדוש רבן של כל בני הגולה הגראי"ל שטיינמן זצוקל"ה"ה, שזכו בני הדור הזה למה שלא זכו דורות רבים, להתחמם בציליו של מלאך ה' צבקות שכבר שנים רבות לא נראה פרישות צדקות ענווה וחסידות במקום אחד, עם לימוד בעמל התורה ויגיעה במשך שנות דור ברציפות.

היה מפליא ביותר לראות הידידות בינו לבין להבחל"ח רבינו הקדוש מרן שליט"א, שעמד לימינו בכל עת. ידוע לכל, כי בתקופה בה ניסו משולי המחנה לחרחר ריב, עמד רבינו שליט"א וכתב מכתב עוז בו הוא חורט בעט זהב לדורות כי הנהגת הדורות מסורה ביד מרן הגאון רבי אהרן ליב, ואכן המכתב השפיע וחילחל כארס של עכנאי ביד כל המערערים, והכל סרו למרותו.

בספר מיוחד שהוציא כעת לאור נכדו אהובו של רבינו זצוק"ל ושל רבינו שליט"א, הגאון האהוב רבי גדליה הוניגסברג שליט"א, הוא מייחד את הדגש על החביבות בין שני גדולי הדור, כשהוא מספר מכלי ראשון מספר עובדות להם היה עד.

בין השאר הוא מספר לראשונה מעשה מופלא ביותר:

היה זה בחודש תשרי תשע"ב, שנסתלקה הרבנית הצדקנית בת שבע קניבסקי ע"ה אשת חבר לרבינו, ורבינו היה באבל כבד מאוד על אשת נעוריו, וראו בחוש כי 'לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעוניי' כי היה שבור ורצוין, והתורה היא שהחזיקה את משוש חייו.

או אז, סיפר את הדברים הגאון רבי גדליה, לרבינו זצוק"ל, והוא נטל מיד עט ואמר לעצמו במה אני יכול לנחם את גדול הדור, אך אחרי המחשבה כתב את המילים הבאים:

בס"ד

דוד המלך אמר לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעוניי. מה נאמר אבתרי ?

ויקוים במר חילו לאורייתא

אהרן י. ליב שטיינמן

ג' מר חשוון תשע"ב לפ"ק

*

ונסיף לספר עוד מה שאינו ידוע לכלל הציבור: במשך שלוש חודשים שאחרי הסתלקותו של רשכבה"ג מעמנו, היה רבינו שליט"א חלש יותר וכמעט לא היה בכוחו לקבל אנשים, וראו עליו בחוש כי הוא חש את הצדיק אבד, "סר צילם מעליהם", ואחרי זה הקב"ה נתן לו כוחות והתחזק.

כה יתן ה' וכה יוסיף לחזק את רבינו ביתר שאת וביתר עוז, ונזכה לגאולה השלימה ותחיית המתים במהרה.

בברכת שבת 808

יזחק 8167816

פְּהַדְּהָ הַיּוֹמִי

"בענין מצות לאו ליהנות ניתנר"

חולין ח' א' א"ר נחמן אמר רבה בר אבון סכין של עבודת כוכבים (פרש"י שאסורה בהנאה כדאמרי' בע"ז אבד תאבדון וכו') מותר לשחוט בה ואסור לחתוך בה בשר מותר לשחוט בה מקלקל הוא (פרש"י ואין זו הנאה שבחייה היו דמיה מרובין מלאחר שחיטה וכו') אמר רבא פעמים שהשוחט אסור במסוכנת (פרש"י דהוי מתקן והוי הנאה שאם לא ישחטנה תמות). הנה שיטת התוס' בגיטין כ' ב' (ד"ה בכתובת) דהא דאמרי' כתב גט על איסורי הנאה כשר הוא דוקא דיעבד אבל לכתחילה אסור דהא מיתהני מאיסורי הנאה אבל הרמב"ם והטור פסקו דמותר לכתחילה כמ"ש באה"ע ר"ס קכ"ד (והפר"ח הסכים שם לד' התוס'), ובס' גט פשוט שם כתב בטעם הרמב"ם משום דמצות לאו ליהנות ניתנו ועי"ש בגט מקושר דאפי' אם אין חייב לגרשה מ"מ מה שמגרשה בגט אינו אלא מפני המצוה וזה לא מקרי הנאה ובישועות יעקב שם הקשה מסוגיין דמפני מה אסור לשחוט מסוכנת בסכין של ע"ז לימא מצות לאו ליהנות ניתנו דהא אין שוחט אלא משום שהתורה צוהתה עליו, ולכאור' יש לחלק דגבי שחיטה נהי שאם התורה היתה מתירה נבלה לא הי' צריך לשחוט אבל אחרי שהתורה אסרה נבלה אין שוחטה לקיים מצות שחיטה אלא שיהא לו בשר לאכול אבל גבי גט אלמלא מצות גירושין הי' יכול לגרשה מביתו ולא יבא עלי' והגט שנותן לה הוא רק משום שיש מצוה בזה א"כ שייך מצות לאו ליהנות ניתנו, וד' התו' נראה דכיון שהיא ניתרת לינשא עי"ז הו"ל כמו הנאת הגוף בהדי מצוה עי' ר"ן נדרים ט"ו ב'.

(מס' ספר תורה פ"א ס"ב)

מעניני חנוכה

ומנותר קנקנים

אמרתי לרבנו כי אמרתי למרן הגרא"ל מה ששמעתי סודות בשם רבי שמשון מאוסטרופלא זי"ע על הנאמר בפזמון "מעוז צור" - "מנותר קנקנים" והוא אמר בתקיפות: זה לא נכון, כי זה רק פיוט, ואי אפשר שהוא יאמר על כך סתרי תורה. תגובת רבנו: למה לא, יתכן שאמר על זה דברים.

אגב. בהזדמנות שמעתי מרבנו יסוד נכבד לגבי ווארטים חסידיים על התורה. כי אמרתי שהנה נאמר "ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם" הגר"י אברמסקי זצ"ל אמר כי ראה בהקדמת ספר א' על דברי הפסוק "ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם" יש פעמים שבחור אין לו טעם בלימוד ומר לו, "ויורה ה' עץ" עץ מלשון עצה - ועץ מלשון כי האדם עץ השדה, עצה לאדם "וישלך אל המים" - וארפ זאך אריין אין לערנען (אין מים אלא תורה) ואז מיד "וימתקו המים" זה נראה ממש חסידישע ווארט?

הגיב רבנו: גם זה נכלל בתורה, בתורת רמז, וגם מה שהחסידיים אומרים נכלל בתורה, הרי בש"ס סנהדרין דף צ"ז א' אמרו אר"י אין בן דוד בא עד שתתהפך כל המלכות למינות אמר רבא מאי קרא כולו הפך לבן טהור הוא. ודאי שאין לדמות ווארט של גדולי הדורות לדברי התורה שאמרו חז"ל הקדושים, אבל יש לזה מקום.

"בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול" אם נימא שהכוונה היא ליוחנן כהן גדול ששימש בכהונה גדולה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי, הדבר מפליא, איך קיבל כזה עונש שנעשה צדוקי אחר שהציל את כלל ישראל. ורבי יעקב גלינסקי ביקש לשאול האם אפשר לומר את הפשט דלהלן.

שהנה, לא נשאר זכר מבית חשמונאי, וכתב הרמב"ן בפרשת ויחי, כי הם עברו על האזהרה של "לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו" ומדוע עבר על זה, כי זה לא כתוב מפורש ורק דרשא, וסבר שהם לא עשו כלום ורק הוא עשה ובכה"ג לא נאמר הך דינא, ולכן נענש שנעשה צדוקי. ע"כ דבריו, האם אפשר לומר כך? אי אפשר לומר בלי מקור [בחז"ל] שנענש להיות צדוקי, שהרי לכל אחד יש בחירה, ואין שייך לומר שנענש להיות צדוקי, ובשם האר"י הק' איתא דר"א בן דורדייא שכל ימיו היה בעבירה ובסוף מת בתשובה זה היה נשמתו של יוחנן כהן גדול, והחזיר את מה שבסוף קלקל, כאן בסוף תיקון.

שאלו, האם החזון איש אמר ושר 'מעוז צור' בחנוכה? החזון איש לא אמר, לא היה לו חוש נגינה, אבל אהב לשמוע והקשיב כיצד אבא שר מעוז צור. לאבא זצ"ל היה חוש בנגינה, והשתמש בו כאשר לא היה כסף לנסוע לא"י והשכיר את עצמו בימים נוראים לחזן בפניסק בבית הכנסת, ומכסף זה נסע לארץ ישראל. [אחד הנכדים שאל, האם לסבא שליט"א יש טעם בנגינה? והשיב: לא טעם גדול, אבל אם זה קול יפה ובנעימה למה לא, אבל לא יותר מדאי, כי זה ביטול תורה].

סיפרתי לרבנו שרבי פנחס קלמן שליט"א היה לו קיר משותף עם האבא הסטיפלער ושם לב שהניגון בגמ' בשבת היה אחרת מיום חול. זה אמת. אך שלא חשב קודם לפני הלימוד בשבת: עכשיו אני צריך לנגן ניגון אחר של שבת, אלא נעשה מאליו כך, שבשבת התנגן ניגון אחר.

סיפר לי רבי ישי מנדל שליט"א שיהודי פלוני (נקב בשמו) יר"ש זקן חסיד ברסלב, התפלל פעם אצל החזון איש והתפלל לפני העמוד בר"ח, ואחרי התפילה שאל אותו החזון איש מדוע לא שר בהלל, ור' ישי אמר לי שאפשר שאמר לו כן רק כי רצה לחזקו. ת: כך מסתבר.

שאלה מיהודי בחו"ל שבמקומו יש אנטישמיות גדולה ומי שהולך עם כיפה זו סכנה, לכן מדליקים כולם בפנים הבית, ויהודי אחד שמע כי בעיר בריסק כולם הדליקו בפנים מחשש רעתם של הגויים אבל אחד הדליק בחוץ - הגר"ז, הוא לא פחד. ויהודי פלוני שואל האם גם הוא יסמוך על המצוה שלא ינזק מהם? אמרתם שזו סכנה, אם כן בסכנה לא ידליק בחוץ, ותאמר לו כי מה שהגר"ז עשה כן, כי לרב של העיר לא יזיקו.

(כל משאלותיך)

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק